

Kadernota sociaal domein gemeente Renkum

In de gemeente Renkum kan iedere inwoner veilig, gezond, zo zelfstandig mogelijk en met plezier leven en zijn of haar talenten ontwikkelen.

De afgelopen jaren hebben we samen met onze partners goede stappen gezet om dit te realiseren, maar we staan ook voor een aantal uitdagingen. In deze kadernota benoemen we deze uitdagingen en omschrijven we hoe we samen met onze partners, de volgende stappen gaan zetten om deze uitdagingen aan te gaan.

Decentralisaties

Sinds 1 januari 2015 zijn wij net als alle andere gemeenten in Nederland, verantwoordelijk voor de uitvoering van het sociaal domein. Het gaat hier om ondersteuning op gebied van de Wet Maatschappelijke Ondersteuning [WMO], de Jeugdwet en de Participatiewet. Vanaf 2020 komen hier nieuwe verantwoordelijkheden bij: in 2020 zijn wij ook verantwoordelijk voor de uitvoering van de Wet Verplichte GGZ en in 2021 voor de nieuwe Wet Inburgering en beschermd wonen.

De overdracht van verantwoordelijkheden naar lagere overheden (zoals het rijk naar de gemeente), heet decentralisatie. De gedachte hierachter is dat gemeenten beter in staat zijn dan het rijk, om de ondersteuning van haar inwoners dichtbij en in samenhang te organiseren. De taken binnen het sociaal domein zijn hiermee één van de belangrijkste opgaven van de gemeente geworden en omvatten met ruim € 35 miljoen in Renkum, bijna de helft van de begroting.

Waar staan we nu?

Verreweg de meeste inwoners van onze gemeente zijn zelfstandig en organiseren zelf hulp wanneer zij dat nodig hebben. Toch maken relatief veel inwoners gebruik van een uitkering, stijgt het aantal maatwerkvoorzieningen jeugdhulp en Wmo en stijgen daarmee ook de kosten van het gehele sociaal domein. Ook moet de kwaliteit van hulp en dienstverlening beter.

De afgelopen jaren is er gewerkt aan het (door)ontwikkelen van het Sociaal Team van de gemeente, het leggen van lijntjes met samenwerkingspartners en het optimaliseren van ondersteuningsaanbod. Om inwoners die dat nodig hebben, goede hulp en ondersteuning te kunnen blijven bieden, moeten we nu samen met onze inwoners, de volgende stappen gaan zetten. Dit willen we dicht bij de uitvoeringspraktijk van iedere dag doen. Beleid heeft immers alleen zin, wanneer het praktisch uitvoerbaar is en werkelijkheid wordt in het leven van onze inwoners.

We gaan anders werken en zetten in op meer nabij, preventief, dorpsgericht en integraal. Daarbij is het belangrijk dat we per dorp/kern een stevig netwerk creëren met onze partners, voldoende algemene voorzieningen organiseren voor dat wat binnen de dorpen speelt en een model ontwikkelen waarmee we eenvoudig en snel op en af kunnen schalen. Deze werkwijze zal de rode draad zijn van deze nota. Door uitvoering te geven aan deze nota, willen wij onze inwoners de ondersteuning geven die zij nodig hebben, tegen de kosten die we kunnen financieren.

Indeling nota

Deze nota is opgedeeld in vijf hoofdstukken. In het eerste hoofdstuk lichten wij toe met welke uitgangspunten wij in Renkum werken en wat onze strategie is bij het organiseren van hulp en ondersteuning. Hierna volgen er vier ontwikkelagenda's. Hier is voor gekozen omdat we in deze nota niet alleen richting willen geven voor de komende jaren, maar ook concreet willen omschrijven wat we gaan doen, zodat we aan de hand van de nota, samen met onze partners daadwerkelijk aan de slag kunnen. Per agenda wordt omschreven waar we nu staan, waar we naartoe willen en welke acties we gaan ondernemen om dat te bereiken. Wmo en jeugd hebben een aantal gemeenschappelijke ambities en uitdagingen en deze worden omschreven in een gemeenschappelijke agenda in het tweede hoofdstuk. Daarna volgen er drie aparte agenda's voor opgroeien, ouder worden en rondkomen. Alle activiteiten genoemd in deze nota en de perspectiefnota, landen in de begroting 2020-2022.

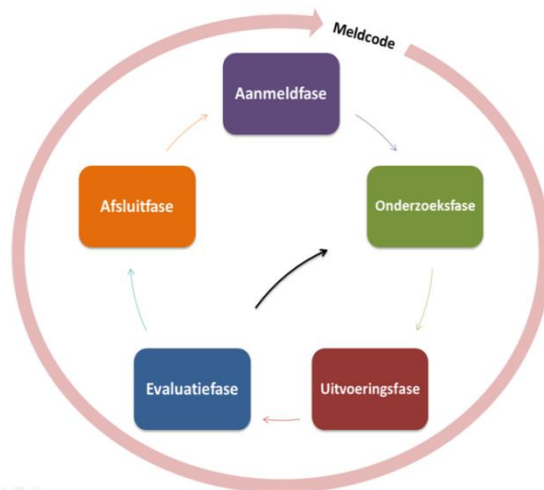
1. Zo doen we dat in Renkum (hoofdstuk 1)
2. Strategische agenda hulp en ondersteuning (hoofdstuk 2)
3. Strategische agenda opgroeien (hoofdstuk 3)
4. Strategische agenda ouder worden (hoofdstuk 4)
5. Strategische agenda rond komen (hoofdstuk 5)

H1 - Zo doen we dat in Renkum

Uitgangspunten

Om ervoor te zorgen dat onze inwoners veilig, gezond en zo zelfstandig mogelijk kunnen leven, is er soms hulp en ondersteuning nodig. Ons Sociaal Team speelt hier een belangrijke rol in: zij vormen samen met wettelijk verwijzers¹ de toegang tot hulp. Vanaf 2019 wordt de toegang van het Sociaal Team integraal vormgegeven met Renkum voor Elkaar, coaches en consultants, jeugd, Wmo, inwoner-regie en werk & inkomen. In vijf fasen (zie figuur), bekijken zij wat de vraag van de inwoner precies is, wie de vraag het beste op kan pakken, onderzoeken zij wat er nodig is, organiseren zij wat noodzakelijk is, monitoren en evalueren zij het resultaat en sluiten zij een zaak uiteindelijk af. Hierbij hanteren we de volgende uitgangspunten:

- *Één huishouden, één plan en één regisseur*
- *Laagdrempelige toegang voor iedere inwoner*
- *Een veilige woon- en leefomgeving voor alle inwoners*
- *We laten inwoners zelf beslissen over hun leven, zorg en ondersteuning en versterken hen hier waar nodig bij*
- *We maken gebruik van het eigen netwerk en de algemene voorzieningen (licht waar mogelijk, zwaar waar moet)*
- *We komen onze afspraken na, doen wat we zeggen*

Strategie

Om onze inwoners waar nodig zo goed en zo snel mogelijk te kunnen ondersteunen, zetten wij sociaal domein breed in op de bewegingen: *zo licht als mogelijk, zo zwaar als nodig, nabij, preventief en integraal.*

We maken waar mogelijk een verschuiving van maatwerkvoorzieningen naar collectieve voorzieningen en kijken wat inwoners zelf kunnen. Wanneer inwoners zelf hulp kunnen organiseren en/of steun kunnen vinden bij andere inwoners, geeft dit vaak het vertrouwen om iets zelf te kunnen, dat zij er niet alleen voor staan en dat het normaal is dat je soms even hulp nodig hebt.

Om deze verschuiving te realiseren, doorloopt het Sociaal Team samen met de inwoner, bij een nieuwe hulpvraag en het op- en afschalen bij een hulpvraag, de volgende vragen:

- Wat kan de inwoner zelf?
- Wat kan de inwoner in zijn eigen netwerk organiseren?
- Is er een passende voorliggende voorziening (zoals begeleiding naar onderwijs)?
- Is er een passende algemene voorziening (bijvoorbeeld Renkum voor Elkaar)?
- Is er maatwerk nodig?

¹ In de Jeugdwet is vastgesteld dat de jeugdhulp toegankelijk is na verwijzing van de huisarts, jeugdarts en medisch specialist. In deze nota worden zij wettelijk verwijzers genoemd.

Met deze strategie gaan we toe naar de meest lichte vorm van ondersteuning die doet wat nodig is. Dit leidt tot een betere dienstverlening en tot een duurzaam sociaal stelsel. Deze strategie nader uitgelegd:

- *Een sterke sociale basis; de kracht van de inwoner en zijn eigen netwerk*

De sociale basis bestaat uit wat inwoners zelf kunnen en wat zij samen met en voor elkaar doen. Dit varieert van burenhulp tot allerlei vrijwilligersinitiatieven, zoals hulp bij het invullen van formulieren of kleine klussen in- en rondom het huis. Veel inwoners hebben een vraag waar zij na een kort advies weer zelf mee verder kunnen. Wanneer we spreken over de inwoner en zijn eigen netwerk, dan is dit in Renkum relatief kansrijk. Veel van onze inwoners hebben namelijk de competenties en tijd om maatschappelijk actief te zijn. Op de schaalscore maatschappelijke inzet scoort Renkum 4,3, waar dit landelijk 3,8 is. Ook zijn er veel vrijwilligers actief in onze gemeente, met name op gebied van kunst, cultuur en toerisme: 47% van onze inwoners doet aan vrijwilligerswerk (41% landelijk) en 17% (14% landelijk) is mantelzorger. Dit laat zien dat veel mensen in onze gemeente bereid zijn iets voor een ander te doen en dat schept kansen. We gaan deze kansen nog beter benutten, omdat het prettig is voor inwoners om op een zo laagdrempelig mogelijke manier, in hun eigen omgeving hulp te krijgen. We doen dit door waar nodig samen met inwoners te bekijken wat hun eigen netwerk kan betekenen bij een hulp of ondersteuningsvraag. Daarnaast sluiten we meer aan op bestaande (vrijwilligers)initiatieven en faciliteren we hen bij het vinden van creatieve oplossingen om inwoners op een laagdrempelige manier te ondersteunen.

- *Algemeen en vrij toegankelijke voorzieningen*

Wij kopen jaarlijks vrij toegankelijke, algemene voorzieningen in, zoals Renkum voor Elkaar, de Rechtswinkel en de Bibliotheek. Deze voorzieningen spelen een belangrijke rol in het dagelijks leven van onze inwoners, zoals bij ontmoeting, (cultuur)onderwijs, opvoeding, werk en financiën, taal, gezondheid, wonen, sport en bewegen, cultuur en veiligheid. Andere belangrijke voorzieningen in de sociale basis zijn bijvoorbeeld jeugdgezondheidszorg, buurtopbouwwerk, jongerenwerk, (sport)verenigingen, vrijwilligerswerk en activiteiten als lotgenotencontact, mantelzorgondersteuning en maatjesprojecten.

Algemeen- en vrij toegankelijke voorzieningen werken preventief. Ze zorgen ervoor dat inwoners zelf dichtbij huis een oplossing kunnen vinden voor hun vragen of problemen en een steuntje in de rug krijgen als dat nodig is. Ondersteuningsvragen worden snel gesignaleerd en opgelost. Ook helpt een sterke sociale basis professionals om inwoners goed te verbinden aan netwerken, activiteiten en algemene voorzieningen in de buurt. Wij sturen onder andere met subsidies op de ontwikkeling van een sterke sociale basis in onze dorpen.

- *Toegang tot maatwerk*

Wanneer het een inwoner niet lukt zelf hulp te organiseren en ook een algemene voorziening onvoldoende ondersteunend is, kan hij/zij waar nodig voor een maatwerkvoorziening in aanmerking komen. Maatwerk is de verzamelterm voor alle voorzieningen waarvoor een beschikking nodig is, zoals een traplift, begeleiding thuis, jeugdhulp of ondersteuning bij re-integratie. Deze producten en diensten worden geleverd door vele regionaal gecontracteerde partners.

H2-Strategische agenda hulp en ondersteuning

Waar staan we nu?

Zowel jeugd als Wmo hebben betrekking op het waar nodig organiseren van hulp en ondersteuning en omdat bij beide domeinen het beroep op maatwerkvoorzieningen toeneemt, hebben zij een aantal gemeenschappelijke uitdagingen.

Zo komen uit gesprekken met onze partners, het onderzoek door het Verwey-Jonker Instituut (2018) en het rekenrapport van de Wmo punten naar voren waarin wij ons voor zowel jeugd als Wmo, verder kunnen ontwikkelen. Zo is het belangrijk dat het Sociaal Team nog beter en nauwer de verbinding gaat leggen met verschillende partners. Als gemeente kunnen wij een faciliterende rol spelen bij het bij elkaar brengen van partners. Er valt er nog winst te behalen bij het voorkomen van problematiek en wij kunnen het voorliggend veld versterken door ons met onze algemene voorzieningen nog meer te richten op ondersteuningsvragen die binnen onze dorpen spelen. We kiezen er voor zo dicht mogelijk aan te sluiten bij de maatschappelijke opgaven in onze dorpen en specifiek te investeren waar dat nodig is. Daarvoor is het noodzakelijk dat wij samen met onze partners in de haarvaten van onze dorpen zitten.

Waar willen we naartoe?

We gaan anders werken en volgen daarbij de strategie omschreven op blz. 2. Dit betekent concreet dat we bij een hulpvraag waar mogelijk het eigen netwerk van de inwoner beter benutten en we inwoners waar mogelijk meer zullen verwijzen naar algemene voorzieningen. Om deze verschuiving mogelijk te maken, is het belangrijk dat algemene voorzieningen voldoende toegerust zijn om lichte hulpvragen op te kunnen pakken. Hier zetten we dan ook op in. Daarnaast gaan we inwoners wanneer nodig, nog sneller ondersteunen, zodat voorkomen kan worden dat hulpvragen zwaarder worden. We streven voor jeugd en Wmo dan ook de volgende ambities na:

Nabij en snel

Wanneer nodig, is er hulp snel en nabij de inwoner. Dit willen we bereiken door dorpsgericht te werken. Ons Sociaal Team gaat kerngericht te werk. Per kern wordt een netwerk van partners rondom Jeugd en Wmo ontwikkeld, dat elkaar kent.

Zicht op zorg

We hebben meer zicht op de kwaliteit, het resultaat, de kosten en de duur van hulp en ondersteuning aan onze inwoners, geboden door zorgaanbieders.

Duurzaamheid

Ook vanuit het sociaal domein zetten we waar mogelijk in op een goed milieu in belang van een duurzame Renkumse samenleving.

Kracht van het collectief

We benutten nog meer de kracht van het collectief. We brengen de collectieve mogelijkheden beter in beeld en bij een hulpvraag wordt bekeken wat het collectief of een algemene voorziening, zoals een sportvereniging of Renkum voor Elkaar kan betekenen.

Veiligheid voorop

Veiligheid is een belangrijke voorwaarde om een fijn leven te kunnen leiden en je te kunnen ontplooien. Bij het ondersteunen van onze inwoners zetten wij en onze partners veiligheid daarom altijd voorop.

Transparant

We zijn transparant naar onze inwoners en netwerkpartners, ook wanneer iets niet zo goed gaat. Samen zoeken we naar oplossingen.

Acties

Om bovenstaande ambities te realiseren, zetten we in op de volgende acties:

- **Ontwikkelen van dorpsteams**
Het ontwikkelen van dorpsteams, die goed in beeld hebben wat er speelt binnen de dorpen, waar nodig tijdig kunnen acteren en snel en nabij ondersteuning kunnen bieden. Ook werk en inkomen sluit hierop aan en geeft advies en ondersteuning in de dorpen over werk, inkomen en minima. Dit doen we integraal, samen met jeugd en wmo. Dit is van belang omdat we de inwoner centraal willen stellen en hun hulpvraag volledig, waar nodig in samenwerking met verschillende domeinen, op willen pakken.
- **Aansluiten op huisartsen**
We verstevigen het netwerk rondom Jeugd en Wmo, door ons sociaal domein nauw aan te sluiten op huisartsen. We werken toe naar een gedeeld handelingskader vanuit onze visie. Doel van de samenwerking is elkaar versterken en de inwoner samen nog beter te ondersteunen.
- **Aansluiten omgevingswet**
We leggen bij het sociaal domein de relatie met leefomgeving. Om langer zelfstandig te wonen, is het bijvoorbeeld belangrijk dat de omgeving hier ook op ingericht is, denk aan zorg- en welzijnsvoorzieningen nabij ouderenwoningen. En denk bij jeugd bijvoorbeeld aan speeltuinen waar kinderen andere kinderen kunnen ontmoeten, om hun ontwikkeling en welzijn te stimuleren. We houden hier rekening mee in bijvoorbeeld de nota wonen.
- **Doorgaande lijn 18-/18+**
We zorgen voor een doorgaande lijn van hulp bij 18-/18+, wat betekent dat de hulp van iemand die 18 wordt, op een goede manier vervolgd wordt, die past bij het plan van de inwoner. Wij maken hier afspraken over met partners zoals zorgaanbieders. We zetten hier op in zodat inwoners de hulp blijven krijgen die zij nodig hebben.
- **Zo vroeg mogelijk in beeld krijgen van huiselijk geweld en/of kindermishandeling**
Wij stimuleren belangrijke partners om te werken met de meldcode, verwijzindex en aandachtfunctionarissen. Om zo snel en zo preventief mogelijk onze inwoners te ondersteunen.
- **Inzetten op samenwerking tussen Renkum voor Elkaar en Sociaal Team**
Het Sociaal Team en Renkum voor Elkaar maken gebruik van elkaars kennis en zetten waar mogelijk en indien passend, zoveel mogelijk in op het collectief. We zetten hierop in omdat we waar mogelijk een verschuiving willen naar lichtere ondersteuning (zie ook onze strategie, *hoofdstuk 1*). Ook worden er afspraken gemaakt over het voeren van regie.
- **Concreet invulling geven aan duurzaamheid in het sociaal domein**
We bekijken hoe we bij de hulp en ondersteuning aan onze inwoners, rekening kunnen houden met duurzaamheid. Denk bijvoorbeeld aan duurzaam leerlingen- en doelgroepenvervoer, waarbij rekening gehouden wordt met CO2-uitstoot en een repaircafé, waarbij bezoekers met hulp vanuit dit café kapotte spullen van thuis repareren zodat zij deze verder kunnen gebruiken.
- **Focussen op intramurale zorg**
Focus op intramurale zorg is één van de prioriteiten in het integraal veiligheidsplan. Op dit moment dragen wij de verantwoordelijkheid voor beschermd wonen LVB. Vanaf 2021 dragen wij ook de verantwoordelijkheid voor beschermd wonen en maatschappelijke opvang. We zetten dan ook in op het verkrijgen van genoeg inhoudelijke kennis, samenwerking met de regio, casusregie en tijdig op- en afschalen. Daarnaast proberen we het wonen in intramurale settings waar mogelijk af te bouwen.
- **Inzet inclusieve samenleving**
We zetten er op in dat iedereen mee kan doen in de samenleving en houden hier rekening mee in ons beleid en onze activiteiten. Een voorbeeld hiervan is het onderzoeken van de mogelijkheden voor meer openbare en beter toegankelijke toiletten.
- **Inzet sport**
We zetten sport als middel in om een bijdrage te leveren aan verschillende maatschappelijke doelen zoals sociale cohesie, leefbaarheid, participatie en gezondheid. We zetten hierop in zodat inwoners mee kunnen doen en het welzijn, de gezondheid en het plezier in het leven van onze inwoners worden bevorderd.

- Sturen en verbinden van de zorg- en veiligheidsketen**
 Bij complexe casuïstiek (loverboys, zwerfjongeren, huiselijk geweld, drugsgebruik, zorgmijndend gedrag, criminaliteit, kindermishandeling) zet de gemeente eerst in op samenwerking voor de directe veiligheid. Vervolgens werken wij samen voor risico gestuurde zorg met als doel stabiele veiligheid. Deze ketensamenwerking bestaat uit o.a. Politie, Veilig Thuis, Jeugdbescherming, Jeugdreclassering, Veiligheidshuis e.d.
- Ontwikkelen collectief ondersteuningsaanbod**
 Het uitbreiden van ons collectieve ondersteuningsaanbod, sluit aan op onze strategie (*hoofdstuk 1*). Om waar mogelijk lichtere hulp in te zetten, is er ook een goed aanbod van lichtere hulp nodig. Daarom vormen wij lichte ondersteuningsvormen vanuit maatwerk om naar laagdrempelig en collectief vormgegeven ondersteuning. Denk bij jeugd aan een collectieve vorm van opvoedondersteuning en bij Wmo aan een scootmobielpool.
- Verzakelijken samenwerking Renkum voor Elkaar**
 We verzakelijken de samenwerking met Renkum voor Elkaar door hier per 2021 een hoofdaanemersconstructie met een minimaal aantal onderaannemers van te maken. Hierbij vindt nauwe afstemming plaats tussen de hoofd- en onderaannemers. Op deze manier wordt de netwerkorganisatie tot stand gehouden maar wordt de organisatie tegelijkertijd beter stuurbaar, doordat er één aanspreekpunt is die de overall verantwoordelijkheid draagt. We verzakelijken daarnaast ook de aansturing van Renkum voor Elkaar, wat inhoudt dat we de hoofdaannemer nog meer aan gaan spreken op het boeken van resultaten en het realiseren van doelen. De hoofdaannemer stuurt zijn onderaannemers hier vervolgens op aan.
- Werkafspraken zorgaanbieders**
 We verzakelijken onze relatie met zorgaanbieders. We stellen budgetplafonds in en accepteren niet langer dat we geen zicht hebben op de zorg die wordt geleverd. Ook maken wij voor Jeugd afspraken met aanbieders over het verlengen van zorg na een verwijzing van een wettelijk verwijzer. Dit met als doel te voorkomen dat er verlenging na verlenging plaatsvindt, waarbij het behalen van resultaat uitblijft en het kind en/of zijn ouders niet de juiste hulp ontvangt
- Professionalisering Sociaal Team**
 Op basis van bestaande casuïstiek, onderzoeken we hoe de inzet van bepaalde hulp en ondersteuning tot stand gekomen is. Op basis daarvan bekijken we wat we in de toekomst beter kunnen doen en hoe we bij het behandelen van nieuwe casuïstiek, nog beter de verschuiving naar zo licht als mogelijk kunnen maken. We doen een 0-meting waarbij we later opnieuw bekijken welke stappen we gemaakt hebben om de verschuiving te realiseren. Daarnaast is specifieke aandacht voor bejegening van en communicatie met inwoners (in bijzonder wanneer er wordt afgeweken van de standaard procedure/termijnen), het benutten van eigen kracht van inwoners (hoe doe je dat?), het signaleren en omgaan met huiselijk geweld en/of kindermishandeling, normaliseren (wat vinden wij "normaal?") en gebruikelijke hulp (wat mag verwacht worden van inwoners op gebied van ondersteuning aan hun naaste en tot hoever gaat dat?). Het is belangrijk om hier invulling aan te geven zodat het Sociaal Team zo goed mogelijk gefaciliteerd wordt om de inwoner goed te ondersteunen en om aan te sluiten op onze strategie, zoals omschreven in *hoofdstuk 1*.
- Aanpassen pgb-beleid**
 Wanneer de door ons ingekochte ondersteuningsvormen in natura niet tot passende ondersteuning leiden, kan maatwerk in de vorm van een pgb worden verstrekt. Wij brengen het door ons gevoerde beleid meer overeen met gemeenten om ons heen. Met het aanpassen van het pgb-beleid zetten we in op een besparing. Daarnaast sturen we waar mogelijk en passend meer op inzet van zorg in natura bij gecontracteerde aanbieders. Dit is wenselijk omdat we gecontracteerde aanbieders via inkoop beter mee kunnen nemen in onze visie en doelstellingen.
- Onafhankelijke cliëntondersteuning**
 Wij stimuleren de verschillende wijzen waarop onze inwoners onafhankelijk kunnen worden ondersteund, inclusief vrijwillige inzet.
- Instellen ombudsfunctie**
 Om te voorkomen dat onze inwoners tussen wal en schip raken wanneer zij zaken doen met de gemeente, stellen wij een ombudsfunctie in. Deze heeft betrekking op alle domeinen waarop de gemeente actief is en geeft signalen af over onze dienstverlening. Op basis daarvan kunnen wij onze interne processen verbeteren. We onderzoeken of we de ombudsfunctie met andere gemeenten in de regio in kunnen stellen.

H3 - Strategische agenda opgroeien

Waar staan we nu?

Het gaat over het algemeen heel goed met kinderen in Nederland, ook in de gemeente Renkum. Kinderen zijn gelukkig, gezond en ons onderwijs behoort tot de wereldtop. Toch zien we dat de vraag naar jeugdhulp stijgt. In onze gemeente is het aantal maatwerkvoorzieningen gestegen van 11% in 2016 naar 15% in 2018. Deze stijging is moeilijk te verklaren. Er is bijvoorbeeld geen significante stijging te zien in het aantal voogdijkinderen². Bovendien vertellen de cijfers ons dat jeugdwerkeloosheid onder het landelijke gemiddelde zit en dat ook het aantal kinderen dat opgroeit in een gezin met een inkomen op uitkeringsniveau, lager ligt dan het landelijk gemiddelde.

Aan de hand van gesprekken met onze partners zoals scholen, huisartsen en jeugdgezondheidszorg [JGZ], proberen wij de problematiek die speelt onder jeugd in beeld te brengen. Hieruit komt bijvoorbeeld naar voren dat wij te maken hebben met een relatief groot aantal kwetsbare aanstaande ouders en dat de problematiek waarmee zij te maken hebben, per dorp verschilt (zie § 2. Kansrijke Start).³ Ook zien we dat problematiek ontstaat waar jongeren in lastige of ingewikkelde thuissituaties opgroeien, neemt het aantal (v)echtscheidingen toe, wordt er meer beroep gedaan op ondersteuning rondom het opvoeden en zien wij het aantal kinderen dat gebruikt maakt van bijles en het aantal bijlesorganisaties groeien.

Bovendien worden verschillen groter. Er tekent zich een groeiende kansenongelijkheid af. Door landelijke bezuinigingen is er minder budget om onderwijsachterstanden tegen te gaan. De decentralisaties hebben onderwijs en zorg dichterbij elkaar gebracht, maar de samenwerking tussen schoolbesturen en de gemeente op het gebied van passend onderwijs verloopt stroef omdat regio's en taken overlappen en verantwoordelijkheden soms onduidelijk zijn. Toch al kwetsbare kinderen zijn daardoor nog kwetsbaarder. En er spelen factoren mee die wij niet direct kunnen beïnvloeden, zoals de vroegselectie in het onderwijs, verschillen in ouderbetrokkenheid en de bijlesindustrie.

Thema's

We maken binnen de agenda "opgroeien" onderscheid tussen drie verschillende thema's:

1. Onbezorgd opgroeien
2. Kansrijke Start
3. Leren en ontwikkelen

§ 1 Onbezorgd opgroeien - Waar willen we naartoe?

Opgroeien in de gemeente Renkum betekent dat ieder kind zijn of haar talenten kan ontwikkelen en gezond en veilig opgroeit.

Verreweg de meeste kinderen en jongeren groeien zonder noemenswaardige problemen op tot volwassenen. Soms kan er bij diverse fasen of kruispunten in het leven van een kind, toch extra ondersteuning nodig zijn. Er wordt dan eerst bekeken wat het gezin en diens netwerk zelf kan doen. Wanneer dit niet voldoende is, dan zijn algemene voorzieningen beschikbaar of kunnen kind en/of ouders in gesprek met het Sociaal Team of de huisarts om samen te doen wat nodig is, om het kind zich goed te laten ontplooiën.

De afgelopen jaren is er gewerkt aan ontwikkelen van het Sociaal Team van de gemeente, het leggen van lijntjes met samenwerkingspartners en het optimaliseren van het aanbod jeugdhulp. Nu willen we als gemeente, samen met onze partners, de volgende stappen zetten. Een deel van deze stappen en

² Kinderen vanuit andere gemeenten waarbij de wettelijke verantwoordelijkheid is geborgd bij een jeugdzorginstelling binnen onze gemeente, zoals Pluryn.

³ In 2018 zijn aan de hand van gesprekken met o.a. verloskundigen, JGZ en Renkum voor Elkaar kwetsbare aanstaande ouders in beeld gebracht zijn (aantallen en problematiek) en aanbevelingen gedaan zijn over hoe het prenatale veld versterkt kan worden.

ambities worden omschreven in het vorige hoofdstuk *hulp en ondersteuning*. Daarnaast willen voor jeugd de volgende ambities realiseren:

Vroeg signalering en tijdig handelen

Om te voorkomen dat hulpvragen van onze inwoners groter worden, willen we deze tijdig in beeld hebben. Samenwerking met partners is daarbij cruciaal, denk aan scholen, huisartsen en JGZ. Zij zien en horen veel en kennen de jonge inwoner. Vroeg signalering vindt vaak bij deze partijen plaats. Wij gaan meer en nauwer op onze partners aansluiten.

Meedoen en inspraak

Alle kinderen en jongeren kunnen meedoen. Bovendien hebben kinderen en jongeren zeggenschap en dus een stem als er hulp of ondersteuning nodig is.

Normaliseren

Het is tijdens het opgroeien en opvoeden normaal om af en toe tegen problemen aan te lopen. Het ene kind ontwikkelt zich anders dan het andere. We willen waar mogelijk problemen en verschillen meer normaliseren en bekijken wat ouders en kinderen zelf kunnen. Wanneer je iets zelf kunt oplossen geeft dat vaak meer vertrouwen.

Acties

Om de ambities te realiseren zetten we in op de volgende acties:

- **Continueren inzet gedragswetenschapper**
We continueren de inzet van de gedragswetenschapper voor triage bij huisartsen en ons Sociaal Team en breiden die zo nodig uit. We zetten hier op in om grip te houden op de verwijzingen en inwoners zo passend mogelijke hulp te bieden.
- **Steunpilaren voor jongeren in de knel**
Waar een eigen netwerk niet vanzelfsprekend is organiseren we deze samen met Renkum voor Elkaar. Meeleefgezinnen en Jouw Ingebrachte Mentor zijn hier concrete voorbeelden van. We zetten hier op in om het collectieve aanbod te vergroten en waar mogelijk een verschuiving te maken naar lichtere ondersteuning.
- **Brede blik bij hulpvragen jeugd**
Uit de praktijk blijkt dat bij een hulpvraag voor jeugd, de oorzaak van de hulpvraag lang niet altijd bij het kind ligt, maar soms juist bij ouders. De focus moet daarom minder alleen op het kind liggen en juist meer op het hele gezin. We nemen dit mee in de ontwikkeling van een gezamenlijk handelingskader met onze partners.
- **Creëren van een netwerk rondom jeugd**
We creëren een netwerk van partners zoals kinderopvang, scholen, JGZ, huisartsen en jeugdwerk rondom jeugd. Hierbij sluiten we waar mogelijk aan op het dorpsgericht werken, wat inhoudt dat er per kern een netwerk van professionals rondom jeugd gevormd wordt, dat goed in kan spelen op de vragen die daar spelen. Doel hiervan is om snel met elkaar te schakelen, waardoor hulpvragen tijdig in beeld zijn. Daarnaast kijken we samen, ieder vanuit zijn eigen verantwoordelijkheid, hoe de jeugdige het best ondersteund kan worden, waarbij we aansluiten op de strategie omschreven in *hoofdstuk 1*. We maken hier afspraken over met onze partners.
- **Acties hoofdstuk 2**
Verder zetten we, samen met Wmo in op de acties genoemd in hoofdstuk 2, die tevens bijdragen aan de ambities genoemd in dit hoofdstuk.

§ 2 Kansrijke Start - Waar willen we naartoe?

Ieder kind verdient de best mogelijke start van zijn of haar leven en een optimale kans op een goede toekomst.

De eerste 1000 dagen van een kind zijn cruciaal voor een goede start. De gemeente Renkum zet zich er dan ook voor in om alle kinderen in de gemeente, een kansrijke start te geven.

In 2018 is een inventarisatie gedaan van het prenatale veld in de gemeente Renkum. Hieruit blijkt dat er in 2017 214 geboorten in onze gemeente waren. Geschat wordt dat de gemeente met ongeveer 76 kwetsbare zwangerschappen per jaar te maken heeft. Uit gesprekken met o.a. verloskundigen, Renkum voor Elkaar en JGZ blijkt dat wij nog stappen kunnen zetten om het prenatale veld te versterken. Het gaat dan met name om het bouwen van een netwerk, preventie, het stimuleren van ontmoeting en het verzorgen van een goed ondersteuningsaanbod. We zijn hier in 2019 al mee aan de slag gegaan, maar gaan hier de komende tijd mee verder. Om het prenatale veld verder te versterken, willen wij de volgende ambities realiseren:

Acties

Om de ambities te realiseren zetten we in op de volgende acties:

- **Zorgpad kwetsbare ouders**
We maken samenwerkingsafspraken met verloskundigen, JGZ, Rijnstate Ziekenhuis en Ziekenhuis Gelderse Vallei over de ondersteuning en begeleiding van kwetsbare aanstaande ouders, om zo snel en preventief mogelijk ouder(s) en het (aanstaande) kindje te ondersteunen.
- **Voorzieningen in beeld**
We maken een overzicht van voorzieningen waar kwetsbare ouders gebruik van kunnen maken. Hierdoor is het voor ouders en partners duidelijk waar zij terecht kunnen voor laagdrempelige ondersteuning.
- **Verbinden JGZ en verloskundigen met Sociaal Team en Renkum voor Elkaar**
We zetten in op dorpsgerichte verbindingen van verloskundigen en het Sociaal Team en Renkum voor Elkaar, zodat zij elkaar snel weten te vinden en samen zo preventief mogelijk kunnen werken. Ook met JGZ wordt intensiever samengewerkt.
- **In stand houden ondersteuningsaanbod**
In 2019 hebben we met JGZ ingezet op ondersteuningstrajecten voor kwetsbare aanstaande ouders. We houden dit in stand en monitoren de resultaten. We zetten hierop in om ontwikkeling van zwaardere problematiek te voorkomen.
- **Stimuleren van ontmoeting**
We bekijken samen met onze partners hoe wij ontmoeting tussen kwetsbare ouders kunnen stimuleren, waarbij wij gebruik maken van bestaande ontmoetingsplekken en initiatieven. Een goed voorbeeld hiervan is de jonge oudergroep in het Huis van Renkum.
- **Organiseren voorlichting en preventie**
Samen met JGZ, verloskundigen en Renkum voor Elkaar, bekijken wij hoe we preventie onder kwetsbare groepen kunnen verbeteren.

§ 3 Leren en ontwikkelen - Waar willen we naartoe?

In onze gemeente hebben alle kinderen vanaf hun geboorte toegang tot een gezonde, veilige en passende speel-, leef-, en leeromgeving.

We verwachten van onszelf en onze partners dat in onze aanpak het kind centraal staat in plaats van het verkokerde systeem. We richten alle aandacht op het bevorderen en realiseren van een inclusieve wijze van leren en ontwikkelen. Daarbij hoort een naadloze aansluiting tussen kinderopvang, onderwijs en zo nodig hulpverlening. Ons Sociaal Team werkt daarbij samen met het onderwijs, schoolmaatschappelijk werk en andere professionals. Voor elk kind is er een passende plek in het onderwijs en/of op de arbeidsmarkt. We voorkomen schooluitval en thuiszitten zo veel mogelijk. Daarbij weten wij en onze partners wat we van elkaar mogen verwachten, versterken we en waarderen we elkaar en spreken we elkaar zo nodig aan. "Daar ga ik niet over", bestaat niet.

Lerenderwijs werken

Om van elkaar te blijven leren, faciliteren we uitwisseling tussen ons Sociaal Team, leerkrachten, sociaal werkers en andere professionals.

Vraaggericht ondersteuning op school

Er komt een algemene voorziening voor kinderen waar scholen naar kunnen verwijzen voor lichte hulp die niet kan worden geboden door een onderwijs professional of intern begeleider. Hierdoor voorkomen we dat problemen ontstaan of dat problemen groter worden.

Kansen op de arbeidsmarkt

Jongeren moeten binnen hun mogelijkheden een stageplek of baan kunnen vinden. Tussen het (speciaal) onderwijs en de arbeidsmarkt heeft de gemeente waar nodig een makelaarsrol om partijen te verbinden.

Integrale kindcentra stimuleren

Om initiatieven gericht op doorgaande leerlijnen en integrale kindcentra van de grond te laten komen, neemt de gemeente een regierol door partijen bij elkaar te brengen.

Elk kind een passende plek

We werken samen met school, ouders en het kind om er voor te zorgen dat verzuim zo min mogelijk voorkomt. We maken duidelijke afspraken met samenwerkingsverbanden (passend onderwijs) waar verantwoordelijkheden liggen en borgen deze. De gemeente voert casusregie en forceert zo nodig een doorbraak in het belang van het kind.

Acties

Om de ambities te realiseren zetten we in op de volgende acties:

- **Nieuw integraal huisvestingsplan**
Samen met onderwijs gerelateerde partijen wordt er een nieuw integraal huisvestingsplan vormgegeven gericht op aansluiting tussen kinderopvang en onderwijs.
- **Gezamenlijk overleg kinderopvang en onderwijs**
Het directeurenoverleg en kinderopvanghouders brengen we vaker bij elkaar om themagericht verbinding tot stand te laten komen en samen een goede doorlopende leerlijn neer te zetten.
- **Convenant 'Om de leerling'**
We maken afspraken over verantwoordelijkheden, financiering en verantwoording met onze
- **Maatschappelijk werk Jeugd**
Binnen Renkum voor Elkaar wordt er ondersteuning aan kinderen en jongeren geboden die vastlopen en daar geen hulp of ondersteuning voor kunnen krijgen op school. Deze is inzetbaar door onder andere de scholen. Doel hiervan is om problemen vroegtijdig te signaleren en op te pakken.
- **Leerateliers voor professionals**
We organiseren periodiek zogenaamde leerateliers voor leerkrachten, het Sociaal Team, sociaal werkers en andere professionals ter versterking van de uitvoering om hun kennis rondom onderwijsvraagstukken te vergroten en van elkaar te leren.

samenwerkingsverbanden Passend Onderwijs. Ook maken we afspraken over “doorbraak” bij ingewikkelde casussen, wanneer het professionals niet lukt om (tijdig) de juiste vorm van hulp te organiseren en/of het onduidelijk is welke partij aan zet is. Een doorbraakteam bepaalt dan welke vorm van hulp er op dat moment ingezet wordt, om de leerling toch snel te kunnen helpen en te bepalen welke partijen aan zet zijn. Doel hiervan is om wanneer een leerling vast loopt of dreigt te lopen, snel een passende oplossing of ondersteuning te vinden, zodat de ontwikkeling van de leerling zo min mogelijk vast loopt.

- **Nieuw beleid vroeg- en voorschoolse educatie (VVE)**

Het aantal uren VVE wordt in augustus 2020 opgehoogd van 10 naar 16 uur per week. Dit is een wettelijke verplichting. Samen met kinderopvangorganisaties en JGZ actualiseren wij ons VVE beleid en bekijken we hoe we VVE zo goed mogelijk kunnen organiseren. Doel hiervan is om kinderen met een risico op onderwijsachterstand een betere start te geven.

- **Preventieve aanpak leerplicht**

Samen met onze partners geven we verder invulling aan de preventieve aanpak leerplicht. Dit is belangrijk om te voorkomen dat kinderen en jongeren vast lopen in het onderwijs en hen waar nodig al vroeg te ondersteunen.

H4 - Strategische agenda ouder worden

Waar staan we nu?

Mensen leven langer, over het algemeen in een goede gezondheid en blijven zo lang mogelijk thuis wonen. Als gemeente willen we niet alleen het leven binnen de muren van een instelling voorkomen, maar ook dat onze inwoners na een tijdelijke opname weer terug naar huis kunnen. Een tijdelijke opname omdat er bijvoorbeeld een operatie is ondergaan, maar ook omdat psychische of psychiatrische problematiek daartoe heeft geleid.

We streven er naar dat zoveel mogelijk inwoners thuis kunnen blijven wonen, of terug kunnen keren naar huis, dat zo nodig meer beschermd gemaakt is, omdat zij zich hier vaak het beste voelen.

Het merendeel van onze inwoners is 19 jaar of ouder, 1/3de deel is ouder dan 65 en de vergrijzing zet gestaag door. Wanneer wij inzoomen op deze groeiende groep ouderen zien wij dat 69,1% van hen een goede of zeer goede gezondheid ervaart (dit is landelijk 62,4%), 75,2% aan tenminste één bewegingsnorm voldoet (dit is landelijk 73,8%) en dat 43,2% van onze 60-plussers een normaal gewicht heeft (dit is landelijk 39,5%). Het gaat relatief gezien dus goed met onze 60-plussers en ons sport- en beweegteam en aanbod op gebied van kunst & cultuur leveren daar een belangrijke bijdrage aan. Beide dragen bij aan ontmoeting en gaan eenzaamheid tegen.

Ondanks deze positieve cijfers, neemt het gebruik van maatwerkvoorzieningen Wmo van onze inwoners boven de 18 jaar wel toe. Daarnaast wordt de problematiek waar zij mee te maken hebben zwaarder, waardoor zij duurdere ondersteuning nodig hebben. Tegelijkertijd schaft de rijksoverheid een inkomens- en vermogensafhankelijke bijdrage voor de geboden ondersteuning af en introduceert zij een uniform abonnementstarief: ongeacht inkomen en vermogen, ongeacht hoeveelheid verkregen ondersteuning binnen één huishouden. Dit betekent dat er extra druk op het benodigde versus het beschikbare budget ontstaat. Hiermee worden ook de verhoudingen tussen de verschillende wetgevingen op scherp gezet: de WMO versus de Zorgverzekeringswet (ZvW) versus de Wet Langdurige Zorg (WLZ).

Om ervoor te zorgen dat ouderen zo lang mogelijk mee kunnen doen en thuis kunnen blijven wonen, zetten wij erop in dat we met de samenleving zoveel mogelijk aansluiten op ouderen. Ons doel blijft om te zorgen dat ondersteuning laagdrempelig, integraal, passend en doelmatig, maar ook duurzaam blijft. Daarbij stimuleren wij onze inwoners om zelf en samen met hun omgeving zelf naar oplossingen te zoeken. Wanneer dat niet lukt zorgen wij dat er (tijdelijk) voorzieningen beschikbaar zijn. Pas wanneer deze voorzieningen niet voldoende ondersteunend zijn, zetten we maatwerk in.

Thema's

We maken binnen de agenda "ouder worden" onderscheid tussen twee verschillende thema's:

1. Gezond ouder worden
2. Langer thuis

§ 1 Gezond ouder worden - Waar willen we naartoe?

Activeren en ontwikkelen in de gemeente Renkum betekent dat iedere meerderjarige zijn of haar talenten kan ontwikkelen en ook in kan zetten.

Het merendeel van onze inwoners is prima in staat om zich naar eigen mogelijkheden te ontwikkelen en zijn of haar talenten in te zetten in werk, vrijwilligerswerk, mantelzorg, het zijn van een goede buur en ga zo maar door. Toch kan er in verschillende levensfasen zowel op het gebied van fysiek als mentaal vlak ondersteuning nodig zijn. Er wordt dan eerst bekeken welke mogelijkheden de inwoner zelf heeft en hoe zijn omgeving daarbij een helpende hand kan bieden. Wanneer dit niet voldoende is, zijn er algemene voorzieningen beschikbaar of kan de inwoner – samen met iemand uit zijn omgeving – in gesprek met een wijkverpleegkundige, casemanager dementie en/of ons Sociaal Team, om samen te doen wat nodig is, om te blijven activeren en ontwikkelen.

Uit gesprekken met onze partners tijdens de netwerkbijeenkomst "gezond ouder worden in de gemeente Renkum" (24 januari 2019), blijkt dat partners op gebied van WMO elkaar nog niet goed

genoeg kennen, elkaar nog niet goed genoeg kunnen vinden en we onze algemene voorzieningen nog onvoldoende benutten. Als vervolg hierop heeft ons Sociaal Team op 24 juni een bijeenkomst georganiseerd met Renkum voor Elkaar, om te bespreken hoe wij beter kunnen samenwerken en welke kansen wij daarbij kunnen benutten. Belangrijk is dat wij ons voorliggende veld versterken, dat wij al onze partners hierin actief meenemen en dat wij al onze partners kunnen vinden wanneer dat nodig is.

We sluiten aan op onze strategie omschreven op blz. 2, waarbij we waar mogelijk meer inzetten op het eigen netwerk van onze inwoners en inwoners waar mogelijk meer verwijzen naar collectieve hulp. We maken hiermee de verschuiving naar hulp zo licht als mogelijk, zo zwaar als nodig. Om dit mogelijk te maken, versterken we het collectieve aanbod met betrekking tot "ouder worden". Denk bijvoorbeeld aan een laagdrempelige vorm van begeleiding. Daarnaast zetten we nog meer in op hulp zo dicht bij mogelijk.

Naast de ambities en acties, zoals omschreven in hoofdstuk 2 *Hulp en ondersteuning*, willen wij in het kader van gezond ouder worden de volgende ambities realiseren:

Acties

Om de ambities te realiseren zetten we in op de volgende acties:

- **Mantelzorg- en vrijwilligersondersteuning en waardering**
Renkum voor Elkaar voert mantelzorg- en vrijwilligersondersteuning en waardering in de volledige breedte uit. Zij staan dicht bij onze inwoners, werken nauw met ons samen en bieden laagdrempelige ondersteuning en waardering passend bij de behoefte van het dorp/de kern. Bij mantelzorgurgentie en mantelzorgwonen blijven wij als gemeente wel aan zet conform de huisvestingsverordening. Omdat wij het daarnaast belangrijk vinden dat risico's voor vrijwilligers zoveel mogelijk worden gedekt, continueren wij de vrijwilligersverzekering.
- **Activerend werk**
Wij zetten de inzet die wij plegen op activerend werk voor de beroepsbevolking voort. Dagbesteding, een product dat wij per juli 2020 regionaal gaan neerzetten als groepsbegeleiding, komt pas aan de orde wanneer activerend werk
- **Abonnementstarief**
Wij kunnen ervoor kiezen om onze algemene voorzieningen onder het standaard abonnementstarief te brengen. Wij maken die keuze niet, omdat wij vinden dat onze algemene voorzieningen wel laagdrempelig maar niet gratis hoeven te zijn. Wij vinden het wel belangrijk dat de bijdrage bescheiden is en passend bij de geboden activiteit.
- **Begeleiding**
Wij stimuleren zo laagdrempelig mogelijke ondersteuningsvormen en ontwikkelen hierop een waar mogelijk collectief aanbod, wat aansluit op onze strategie om hulp "zo licht als mogelijk, zo zwaar als nodig" in te zetten (zie hoofdstuk 1).
- **Ondersteuning in het huishouden**
Wij stimuleren ontwikkeling en activering en zien ondersteuning in het huishouden als aanvulling op (het aanleren van) eigen inzet in

niet kan.

- **Doelgroepenvervoer**

Wij onderzoeken of wij leges kunnen vragen voor het pasje van ons aanvullend vervoer regio Arnhem-Nijmegen (AVAN). We zouden hierbij aansluiten bij het beleid dat wij voeren op het gebied van de gehandicapten-parkeerkaarten. Ook onderzoeken wij de mogelijkheden van “deur tot deur vervoer” op basis van inzet van vrijwilligers.

- **Blijven inzetten op ontmoeting**

Wij blijven met ons sport- en beweegteam en aanbod op gebied van kunst en cultuur inzetten op ontmoeting, activeren, zingeving, bewegen en creativiteit, wat eenzaamheid tegen gaat en het welzijn van onze inwoners vergroot. We sluiten hierbij aan op bestaande initiatieven.

een schoon en leefbaar huishouden. Om laagdrempelig te kunnen ondersteunen bij het huishouden, ontwikkelen wij een algemene voorziening die hierop aansluit. Ook dit sluit aan op onze strategie (zie hoofdstuk 1).

- **Acties hoofdstuk 2**

Verder zetten we, samen met Jeugd in op de acties genoemd in hoofdstuk 2, die tevens bijdragen aan de ambities genoemd in dit hoofdstuk.

§ 2 Langer thuis - Waar willen we naartoe?

Wij willen dat in onze gemeente onze inwoners op een verantwoorde wijze zo lang mogelijk thuis kunnen blijven wonen.

Wij werken actief samen met de woningcorporatie, Renkum voor Elkaar en zorgaanbieders om dit te bereiken. Hierbij is het belangrijk dat de taken vanuit de verschillende wetgevingen: zorgverzekeringswet, WLZ en de Wmo zo goed mogelijk op elkaar aansluiten, om te voorkomen dat onze inwoners tussen wal en schip vallen.

Zorgen voor elkaar

Ouderen moeten binnen hun mogelijkheden vrijwilligerswerk en mantelzorgondersteuning kunnen doen c.q. bieden. Renkum voor Elkaar speelt een belangrijke rol bij het verbinden daarvan en het waarderen ervan.

Passend wonen

We werken samen met onze woningbouwcorporatie en zorgaanbieders om inwoners zo passend mogelijk te laten wonen. Inwoners dragen zelf verantwoordelijkheid op het gebied van levensbestendig wonen, maar kunnen ook rekenen op onze ondersteuning wanneer dat niet helemaal zelfstandig lukt.

Juiste hulp vanuit de juiste wet

Het Sociaal Team werkt actief samen met de wijkverpleegkundigen, de casemanagers dementie en met Renkum voor Elkaar om ondersteuning te organiseren. Waarbij het belangrijk is dat de hulp vanuit de juiste wet wordt aangeboden.

Zo thuis mogelijk

Passend bij de ondersteuningsbehoefte zorgen wij dat inwoners zo lang mogelijk thuis kunnen wonen.

Acties

Om de ambities te realiseren zetten we in op de volgende acties:

- **Afbakening ZVW en WLZ**
We maken afspraken over verantwoordelijkheden, financiering en verantwoording met zorgverzekeraar en zorgkantoor. Wij doen geen zaken dubbel, nemen geen verantwoordelijkheid over vanuit andere wetgevingen en richten ons proces daarop in.
- **Beschermd wonen bij Licht-verstandelijke beperking (LVB)**
Wij zijn als gemeente verantwoordelijk voor het bieden van beschermd wonen voor inwoners met een licht verstandelijke beperking.
Wij zetten in op de omvorming naar beschermd thuis van deze groep in het kader van zo lang mogelijk thuis (blijven) wonen en maken het mogelijk dat beschermende factoren tijdelijk in de thuissituatie kunnen worden aangebracht.
- **Door decentralisatie van beschermd wonen**
Wij geven uitvoering aan de door decentralisatie van beschermd wonen in regionaal samenwerkingsverband. Wij betrekken onze eigen zorgaanbieders, de woningcorporatie en Renkum voor Elkaar hier zorgvuldig bij.
- **Uitvoering geven aan de nota wonen**
Samen met betrokken partijen wordt uitvoering gegeven aan de nota wonen. Dat betekent inzetten op het langer thuis wonen, een bijdrage leveren in het ontwikkelen van passende woningen, etc.
- **Acties hoofdstuk 2**
Verder zetten we, samen met Jeugd in op de acties genoemd in hoofdstuk 2, die tevens bijdragen aan de ambities genoemd in dit hoofdstuk.

H5 - Strategische agenda rond komen

Werken is belangrijk. Het betekent veel meer dan het hebben van een dagritme. Door te werken leggen mensen sociale verbindingen, kunnen zij zich verder ontwikkelen, een zelfstandig bestaan opbouwen en het geeft een impuls aan het zelfvertrouwen. De gemeente Renkum zet zich er dan ook voor in om zoveel mogelijk inwoners aan werk te helpen.

Waar staan we nu?

In januari 2019 versterkten wij 592 uitkeringen. In september 2019 is het aantal uitkeringen gedaald naar 542. Daarnaast doen nog 103 inwoners van zorginstellingen een beroep op een uitkering. Sinds 2017 is het aandeel uitkeringsgerechtigden met een bijstandsuitkering gestaag gedaald naar het niveau van 2014. De grootste daling is zichtbaar bij de bijstand: medio 2019 is het aantal bijstandskeringen sinds het hoogste punt in 2017 12% gedaald. Ondanks deze daling krijgen we structureel 10 tot 15 procent te weinig budget om uitkeringen te betalen van het Rijk.

De structurele uitgaven zijn de afgelopen jaren toegenomen door:

1. Het verstrekken van loonkostensubsidies aan werkgevers die inwoners met een arbeidsbeperking in dienst hebben genomen volgens de banenafpraak. Deze kosten zullen de komende jaren steeds verder toenemen.
2. Een toename van oudere werklozen in de relatief duurdere regeling loaw.

Om grip te krijgen op de uitgaven, een structurele afname van het aantal mensen met een bijstandsuitkering te realiseren en klaar te zijn voor een economisch mindere periode op de arbeidsmarkt, zijn wij in maart 2019 gestart met een bestuursopdracht. Hiermee willen we een beter beeld krijgen van de mogelijkheden van onze inwoners. Er wordt bekeken wie er zelfstandig en snel uit kan stromen, wie er extra ondersteuning nodig heeft om de stap naar werk te maken, voor wie maatschappelijk participeren het hoogst haalbare is en bij welke inwoners de zorgbehoefte zo groot is dat werken niet tot de mogelijkheden behoort. Door deze verdieping te maken kunnen wij gerichte keuzes maken in ons aanbod en effectief zijn. Het is niet "one size fits all" maar aandacht en maatwerk, waarbij wij niet alleen kijken naar re-integratie naar werk, maar ook naar maatschappelijke participatie, zorg en welzijn.

De arbeidsmarkt en economie zitten mee en onze inwoners profiteren daarvan. Daarnaast realiseren wij goede resultaten met onze ondersteuning van werknemers met een arbeidsbeperking op basis van de banenafpraak en de lokale uitvoering van de sociale werkvoorziening. Het is belangrijk om deze positieve lijn door te zetten in een economisch mindere periode. Wij investeren extra in de integratie van statushouders. Hiermee lopen we vooruit op de invoering van de Wet Inburgering die op 1 januari 2021 van kracht wordt. Dan krijgt de gemeente meer verantwoordelijkheid voor de brede groep van nieuwkomers en het bieden van ondersteuning bij hun inburgering.

Waar willen we naar toe?

In de gemeente Renkum heeft iedereen de mogelijkheid zijn/haar talenten te ontwikkelen en kan iedere inwoner naar vermogen zelfstandig meedraaien in de maatschappij.

Wij willen dit bereiken door zoveel mogelijk inwoners aan het werk te helpen, maar ook door inwoners met lage inkomens, waar nodig de ondersteuning te bieden waardoor zij zoveel mogelijk maatschappelijk betrokken kunnen zijn. Wij willen intergenerationele problematiek doorbreken, zoals die speelt bij families die al jaren van de bijstand leven. Wij willen dit realiseren door kinderen in een gezin met een laag inkomen kansen te geven om mee te doen met hun leeftijdsgenoten door middel van het Kindpakket en de Gelrepas.

We streven hierbij de volgende ambities na:

Werken en meedoen loont

Werk, ook parttime werk, mag niet leiden tot armoede. Wij willen ervoor zorgen dat werken en meedoen loont, zowel financieel als maatschappelijk. Wij kunnen niets veranderen aan de hoogte van belastingtoeslagen, maar richten waar mogelijk de regelingen die wij uitvoeren in om armoedeval zoveel mogelijk te voorkomen.

Keuzevrijheid

Wij willen beter tegemoet komen aan de vraag en behoefte van de inwoner met een laag inkomen. De gebruikers van de Gelrepas en/of het Kindpakket krijgen daarom meer keuzevrijheid bij het besteden van hun budget.

Iedereen die kan werken, aan het werk

Een vraag om een uitkering, is eigenlijk een vraag om een baan. Het is aan ons om waar nodig inwoners hierbij te ondersteunen. Wij gaan uit van ieders mogelijkheden en competenties. Wanneer inwoners nog geen mogelijkheden hebben op de arbeidsmarkt kunnen zij competenties ontwikkelen en een waardevolle bijdrage leveren aan de maatschappij binnen Activerend Werk.

Geen onnodige werk en sollicitatieplicht

Voor inwoners die door lichamelijke en/of psychische beperkingen duurzaam niet in staat zijn te werken, willen we af van de sollicitatieplicht. De druk van het moeten voldoen aan een verplichting waaraan zij geen succesvolle uitvoering kunnen geven, kan de beperkingen verergeren en negatieve impact hebben op het leven.

Acties

Om de ambities te realiseren zetten we in op de volgende acties:

- **De basis van uitvoering Werk & Inkomen op orde brengen**
In 2019 brengen wij, overeenkomst met de bestuursopdracht, de basis van de uitvoering van Werk & Inkomen op orde zodat er meer mobiliteit in het bijstandsbestand komt. Hiermee vergroten wij het perspectief en de welvaart van onze inwoners en het uitstroompotentieel uit de bijstand
- **Invoeren regelluwe benadering arbeidsverplichting voor inwoners die duurzaam niet kunnen werken**
Wij voeren voor 1 juli 2020 de regelluwe benadering van de arbeidsverplichting in voor inwoners die door lichamelijke en/of psychische beperkingen duurzaam niet in staat zijn om te werken en zich verder te ontwikkelen. We leggen geen verplichting meer op waaraan niet voldaan kan worden.
- **Samenwerking gemeente Arnhem**
Voor de uitbreiding van de vroeg-signaleringsmogelijkheden van schulden, haken wij vanaf 1 januari 2020 aan bij de gemeente Arnhem, waarbij diverse samenwerkingsvormen mogelijk zijn.
- **Minimabeleid aanpassen aan de hand van de minima-effectrapportage**
In 2019 is met de minima-effectrapportage, het effect van landelijk en lokaal beleid op de inkomens van de minima en de inkomensgroep (van werkenden) met een inkomen net boven het minima inkomen bekeken. We nemen de resultaten van dit onderzoek mee in de doorontwikkeling van het minimabeleid.
- **Maatregelen om werk meer lonend te maken**
Waar ons minimabeleid tot nu toe uitgaat van het bestrijden van armoede, nemen we voor 1 juli 2020 concrete maatregelen om werk meer lonend te maken. We stimuleren parttime werk vanuit de bijstand en voorkomen armoedeval zonder perverse prikkels af te geven: als werken moet lonen, moet je er wat aan overhouden. Dat kan door bijvoorbeeld meer inkomsten van parttime werk vrij te laten en/of deze groep de gelegenheid te geven om ook gebruik te maken van minimaregelingen als de Gelrepas en het Kindpakket. Daarnaast kunnen lopende experimenten met bijstand in onder andere buurgemeente Wageningen ons input leveren om hier vorm aan te geven.

- Vernieuwen Gelrepas**
Vanaf 1 januari 2021 voeren wij de nieuwe Gelrepas in en krijgen houders van de Gelrepas meer keuzevrijheid om binnen een vastgesteld geoordeeld budget, zelf te kiezen aan welke activiteiten zij deel willen nemen op gebied van sport, cultuur, educatie en recreatie.
- Vernieuwen Kindpakket**
Ieder kind verdient een kans om zijn/haar talenten te ontwikkelen, op te groeien in gezondheid en in veiligheid en mee te kunnen doen in de maatschappij. Daarom behouden wij het Kindpakket. Kinderen krijgen meer inspraak welke voorzieningen zij in het pakket willen hebben en vrijheid om te kiezen voor welke voorzieningen zij hun budget van het pakket willen gebruiken.
- Afschaffen bovenwettelijke verstrekkingen**
Vanaf 1 januari 2020 zijn overeenkomstig met de perspectiefnota, de bovenwettelijke verstrekkingen binnen de bijzondere bijstand afgeschaft.
- Invoeren drempelbedrag**
Vanaf 1 januari hanteren wij binnen de bijzondere bijstand een drempelbedrag van € 134. Het drempelbedrag wordt als eigen bijdrage in mindering gebracht op de kosten waarvoor bijzondere bijstand wordt verleend.
- Benutten kansen recreatie en toerisme**
De sector recreatie en toerisme groeit en dit biedt kansen: er komen hier namelijk steeds meer werkplekken voor laaggeschoold personeel vrij. Wij benutten deze kansen door waar nodig een schakel te zijn tussen laaggeschoolde inwoners die geen werk hebben en partijen binnen deze sector.
- Flexibele inzet minimabeleid**
We richten het minimabeleid meer dynamisch en flexibel in, zodat er ingespeeld kan worden op nieuwe ontwikkelingen en het beter voldoet aan de vraag/behoefte van de inwoners met een laag inkomen.
- Vorbereiden Wet Inburgering 2021**
Met de huidige praktijk sorteren we voor op de nieuwe rol en taken die met de nieuwe wet op ons afkomen. Wij willen dat nieuwkomers hun inburgering gaan combineren met werk omdat dit de beste sleutel is voor snelle integratie. In het 1^e kwartaal van 2020 hebben wij duidelijk welke voorzieningen hiervoor nodig zijn. Mogelijk is samenwerking met andere gemeenten nodig voor de inkoop van het taalaanbod en/of de participatie voorziening voor de groep inwoners met inburgeringsplicht.
- Beëindigen collectieve ziektekostenverzekering minima**
Overeenkomstig met de perspectiefnota is op 1 januari 2020 de collectieve aanvullende ziektekostenverzekering voor minima beëindigd. Wij organiseren ondersteuning voor inwoners bij het maken van een keuze voor een zorgverzekering die goed bij hen past (maatwerk).